

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **A. W.**

co do którego warunkowo umorzono postępowanie karne

o czyn z art. 217a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 9 marca 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 21 września 2022 r., sygn. akt IV Ka 340/22

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum

w Szczecinie

z dnia 19 listopada 2021 r., sygn. akt V K 660/21,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej braku
rozstrzygnięcia o okresie próby i w tym tylko zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, wyrokiem z dnia 19 listopada 2021 r., sygn. akt V K 660/21, uznał A. W. za winnego przestępstwa z art. 217a k.k., z wymierzeniem mu za to kary grzywny w wysokości 60 stawek dziennych po 10 zł każda oraz orzekł, na podstawie art. 46 § 2 k.k., względem oskarżonego nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego w wysokości 200 zł, a także rozstrzygnął o kosztach sądowych.

Od wyroku tego apelacje wnieśli oskarżony i jego obrońca. Po ich rozpoznaniu, Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem z dnia 21 września 2022 r., sygn. akt IV Ka 340/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego o czyn z art. 217a k.k., zaś jako podstawę prawną nawiązki przyjął art. 67 § 3 k.k., utrzymując w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok w mocy.

Z kasacją od tego wyroku wystąpił Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego. Orzeczeniu temu zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego oraz materialnego, a mianowicie art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 67 § 1 k.k., polegające na zaniechaniu określenia czasu obowiązywania orzeczonego wobec A.W. środka probacyjnego w postaci warunkowego umorzenia postępowania karnego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna co do postawionego zarzutu i dlatego mogła zostać uwzględniona na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k. Na przeszkodzie takiemu rozpoznaniu sprawy nie stał szerszy, niż należało, określony zakres zaskarżenia i wynikający z niego wniosek kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz nieprawidłowo wskazany kierunek zaskarżenia „na niekorzyść oskarżonego” w sytuacji, gdy charakter postawionego zarzutu kasacji wskazuje, że

naprawienie zaistniałego uchybienia leży w interesie oskarżonego, a zatem jest to kasacja wniesiona na jego korzyść.

Warunkowe umorzenie postępowania karnego, które zastosował względem oskarżonego Sąd Okręgowy, to środek probacyjny, przy czym okres próby wynosi tu od roku do 3 lat i biegnie od uprawomocnienia się orzeczenia (art. 67 § 1 k.k.).

Przepis art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. stanowi zaś, że każdy wyrok powinien zawierać rozstrzygnięcie sądu. Nie ulega wątpliwości, że przepis ten obejmuje także wymóg określenia długości okresu próby w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne. Tym samym takie określenie okresu próby stanowi jeden z podstawowych i niezbędnych elementów tego wyroku. Wielokrotnie już podkreślano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne powinien zawierać wszystkie istotne elementy tej instytucji prawa karnego, do których zalicza się wyznaczony okres próby (zob. np. wyroki SN: z dnia 14 stycznia 2014 r., IV KK 275/13; z dnia 25 czerwca 2020 r., V KK 645/19; z dnia 25 czerwca 2020 r., IV KK 170/20). Nie jest przy tym dopuszczalne uzupełnienie braku rozstrzygnięcia w omawianym względzie w postępowaniu wykonawczym, skoro przewidziano ustawowy wymóg określenia okresu obowiązywania zastosowanego środka probacyjnego już w wyroku (zob. np. wyrok SN z dnia 16 stycznia 2015 r., V KK 377/14).

W rozpatrywanej sprawie zaskarżony kasacją wyrok Sądu Okręgowego o warunkowym umorzeniu postępowania karnego przeciwko A. W. nie zawiera określenia okresu próby. Uchybienie to stanowi zatem rażące naruszenie przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji, które miało przy tym istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia, gdyż niewyznaczenie okresu próby uniemożliwia w istocie przeprowadzenie weryfikacji przyjętej prognozy kryminologicznej i skutkuje też niemożnością określenia, kiedy okres probacji minie, co jest szczególnie istotne w związku z możliwością ewentualnego podjęcia warunkowo umorzonego postępowania na podstawie art. 68 § 4 k.k. Z tej ostatniej perspektywy kasacja wniesiona w sprawie jest skierowana na korzyść oskarżonego.

Po przesądzeniu trafności zarzutu kasacji, rozważyć trzeba rodzaj rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego. Zauważyć należy, że skarżący nie kwestionuje w środku zaskarżenia samego orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania, lecz wskazuje jedynie na brak w zaskarżonym wyroku obligatoryjnego rozstrzygnięcia ustalającego okres próby. Tym samym – uwzględniając tu treść art. 118 § 1 k.p.k. – przyjąć trzeba, że autor kasacji prawomocny wyrok zaskarżył nie w całości, czyli co do winy, którą przesądza rozstrzygnięcie o warunkowym umorzeniu postępowania karnego (art. 66 § 1 k.k.), lecz jedynie w części w jakiej orzeczenie to nie zawiera wymaganego prawem materialnym rozstrzygnięcia o okresie próby. Tym samym w istocie skarży brak rozstrzygnięcia w tym zakresie (art. 425 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Dostrzec też trzeba, że art. 447 § 1 – 3 k.p.k. (stosowany odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym na podstawie art. 518 k.p.k.) pozostaje w powiązaniu z art. 425 § 2 zd. 1 k.p.k., jako że określa użyte w tym ostatnim przepisie wyrażenia „w całości” lub „w części” opisujące zakres zaskarżenia. W związku z tym przypomnieć należy, że apelację co do winy uważa się za zwróconą przeciwko całości wyroku (art. 447 § 1 k.p.k.); apelację co do kary uważa się za zwróconą przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze i środkach karnych (art. 447 § 2 k.p.k.), natomiast apelację co do środka karnego, środka kompensacyjnego albo przepadku uważa się za zwróconą odpowiednio przeciwko całości rozstrzygnięcia o środkach karnych albo o środkach kompensacyjnych albo o przepadku (art. 447 § 3 k.p.k.). Przepis art. 447 k.p.k. nie rozstrzyga zatem wyraźnie co do apelacji wniesionej od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne. Nie ulega przy tym wątpliwości, że wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne nie ma charakteru wyroku skazującego. Instytucja warunkowego umorzenia postępowania jest bowiem zaliczana do środków związanych z poddaniem sprawcy próbie (por. tytuł rozdziału VIII Kodeksu karnego).

Powyższe okoliczności uwzględniać musi wykładnia art. 447 § 1 – 3 k.p.k. odnośnie do warunkowego umorzenia postępowania karnego. Tym samym zaskarżenie apelacją wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, w której kwestionuje się winę oznacza, że apelacja jest zwrócona przeciwko całości wyroku w rozumieniu art. 447 § 1 k.p.k. Konsekwentnie również przepisy § 2 i 3 art. 447 k.p.k.

powinny znaleźć odpowiednie zastosowanie do oznaczenia zakresu zaskarżenia w apelacji od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne. Nie może więc budzić wątpliwości, że zaskarżenie innych rozstrzygnięć zawartych w tym wyroku niż przypisanie winy oznacza zaskarżenie go w części, a nie w całości. Tym samym należy przyjąć, że **wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne może zostać zaskarżony w całości albo w części (art. 425 § 2 k.p.k.). Odpowiednie stosowanie do tego wyroku art. 447 § 1 – 3 k.p.k. oznacza, że zaskarżenie wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne co do winy jest zaskarżeniem w całości (art. 447 § 1 k.p.k.). Zaskarżenie co do okresu próby ustalonego na podstawie art. 67 § 1 k.k. jest zaskarżeniem w części dotyczącej tego rozstrzygnięcia (art. 447 § 2 k.p.k.). Z kolei zaskarżenie wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne co do jednego z elementów warunkowego umorzenia orzeczonych na podstawie art. 67 § 2 i 3 k.k. jest zaskarżeniem wyroku w części dotyczącej warunków warunkowego umorzenia (art. 447 § 3 k.p.k.).**

W realiach rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że wyznaczenie w oparciu o art. 67 § 1 k.k. okresu próby ma charakter samodzielny, gdyż określa czas trwania zastosowanego środka reakcji prawnej. Jest to zatem rozstrzygnięcie analogiczne do wymierzenia kary w wyroku skazującym. Z uwagi bowiem na ich współzależność i wzajemne powiązanie powinny zostać objęte domniemaniem rozszerzonego zakresu zaskarżenia. Jeżeli zaś skarżący kwestionuje rozstrzygnięcie o dozorze, nałożeniu obowiązków, orzeczenia świadczenia pieniężnego lub zakazu (art. 67 § 2 i 3 k.k.), to zakres zaskarżenia wyroku warunkowo umarzającego postępowanie powinien zostać oznaczony w części dotyczącej warunków warunkowego umorzenia postępowania, zaś zarzut odwoławczy skierowany tylko co do tego rozstrzygnięcia.

Skoro – jak już wspomniano – art. 447 § 1 – 3 k.p.k. trzeba wyklądać w powiązaniu z art. 425 § 2 k.p.k., w tym jego zdaniem drugim, dopuszczającym możliwość zaskarżenia braku określonego rozstrzygnięcia, to treścią tego pierwszego przepisu objąć trzeba także rozstrzygnięcia negatywne, a więc braki wymaganego prawem rozstrzygnięcia. Konsekwentnie obejmuje to zatem brak

rozstrzygnięcia o okresie próby przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego. Tym samym kasację podnoszącą brak obligatoryjnego rozstrzygnięcia o okresie próby przy zastosowaniu omawianej tu konstrukcji o charakterze probacyjnym potraktować trzeba – przy odpowiednim stosowaniu art. 447 § 2 k.p.k. – za zwróconą przeciwko rozstrzygnięciu o okresie próby, a zatem kasację wniesioną w tej tylko części.

Mając to wszystko na względzie, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony kasacją wyrok w części dotyczącej braku rozstrzygnięcia o okresie próby i w tym tylko zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania. Takie rozstrzygnięcie będzie wystarczające do wyeliminowania uchybienia, o którym mowa w kasacji. Tym samym zbędne byłoby uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości, o co wnioskował autor kasacji.

Zważywszy, że uchylenie dotyczy braku rozstrzygnięcia, inne, istniejące, pozostają prawomocne.

Kierując się powyższym, orzeczono jak w wyroku.